

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 1. De causis creatis & de effectibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

qua recipiat esse : ergo si per impossibile non existeret hic numero Deus, qui modo est; sed alius æquè omnipotens, creatura, quæ modo est possibilis, permaneret adhuc possibilis: ergo possibilitas creaturarum, quæ modo sunt possibiles non habet connexionem cum hoc numero Deo; ergo si per impossibile existeret alius Deus loco huius, permaneret eadem creaturæ possibiles, quæ de facto possibiles sunt. Respondeo. posse consequentiam concedi, & admitti consequens absque ulla contradictione doctrinæ traditæ, iuxta quam posset dici creaturas possibiles necessariò supponere aliquam primam causam veram, & non fictam, & cum absolute tantum sit vera prima causa hic numero Deus, & commentitius omnis alius Deus ab isto distinctus, hinc est creaturam necessariò supponere hunc numero Deum, casu autem ficto, quo daretur alius numero Deus non fictus; sed realis, & verus & parum referre admittere hoc deficiente, creaturas, quæ modo sunt possibiles, intrinsicam possibilitatem retenturas. Sentio tamen melius dici, adhuc casu ficto, quo existeret alius Deus loco huius numero Dei Optimi Maximi, qui summè necessariò existit, creaturas omnes, quæ modo sunt possibiles, repugnatum iri, quia modo capacitatem non habent quatenus est ex se terminandi actionem ab alia prima causa distincta à vera prima causa, quæ summè necessariò existit, & ita deficiente hoc Deo, & alio adueniente virtutem non haberent terminandi causalitatem exeuntem ab illo Deo, qui tunc esset, quia cum in illa hypothesi creaturæ essent eadem eandem capacitatem haberent terminandi causalitates, & carerent capacitate, quam modo non habent, quapropter non possent depèdere ab illa prima causa, quæ tunc esset, quæ respectu illarum perinde se haberet, ac si non existeret, & ita ex repugnantia huius primæ causæ, quæ nunc summè necessariò existit inferretur repugnantia creaturarum, quæ modo sunt potentes tantum terminare actionem procedentem à Deo vero, qui est, & non à fictis, qui casibus chimericis supponuntur.

15 Instabis de ratione omnipotentie est ut possint ab illa dependere omnes effectus possibiles: ergo de ratione illius omnipotentie realis, quæ modo fingitur, esset, ut effectus, qui modo existunt possint ab illa dependere. Resp. de ratione omnipotentie esse ut ab illa possint dependere omnes effectus, qui sunt possibiles, si possibiles essent in quacumque suppositione, in qua ipsa existeret; non verò esse de ratione omnipotentie ut possint ab illa dependere effectus, qui tantum essent possibiles, casu quo ipsa repugnaret, & alia omnipotentia existeret. Hac ratione non esset de conceptu illius omnipotentie, quæ fingitur, ut ab illa possint dependere effectus, qui possint ab illa dependere, quia casu, quo illa existeret, repugnaret illa cum per locum intrinsecum repugnet coexistentia duarum omnipotentiarum, sicuti repugnant duo Dij coexistentes, & consequenter repugnaret effectus, qui modo ab hac omnipotentia possunt dependere.

PUNCTUM VI.

An causa, & effectus mutuo referantur.

§. I.

De causis creatis, & de effectibus.

1 Sentiant multi idem esse causam transcendentem ad effectum referri, ac esse connexam cum illius possibilitate: ita tenet Ripald. tom. i. de ente supernat. disp. 3. sect. 1. n. 2. ubi asserit ordinem transcendentem naturæ in actus supernaturales non aliud intelligi, quàm connexionem intrinsecam naturæ cum his actibus ex vi cuius repugnantibus actibus natura repugnaret. Ab hoc vulgari dicendi modo pauci recedunt, quorum Soar. i. p. lib. 3. cap. 9. n. 13. ubi asserit Deum esse intrinsecè connexam cum creaturis possibilibus, & negat ad illas transcendentem referri, quia id quod transcendentem referatur ad aliud, debet ordinari in illud tanquam in finem; omnipotentia verò non potest respicere tanquam finem illius creaturas, & ita non potest in illas transcendentem referri, & P. Fasol. i. part. q. 12. art. 8. dub. 12. n. 68. docet omnipotentiam esse connexam creaturis possibilibus, & non transcendentem referri ad illas, quia relatio transcendentalis respicit aliud ut suum perfectibile, sicut materia respicit formam, per

Franc de Oñedo, Philosoph. Tom. 11.

quam perficitur, & forma materiam, per quam etiam perficitur, omnipotentia autem in nullo perficitur per effectum ad extra productum, & ita non potest ad illum transcendentem referri. Idem tenet Herice, qui docet disp. 5. c. 4. omnipotentiam esse connexam cum possibilitate creaturarum, & negat dicere relationem transcendentem ad creaturas.

2 Caterum ex alio capite ego dissentio à sententia, quæ relationem transcendentem cum connexione conuertit: sentio enim omnem entitatem cum alia connexa ad illam transcendentem referri, non tamen omnem entitatem transcendentem relatum connexionem habere cum termino, ad quem infertur. Hanc posteriorem partem conclusionis probavi Puncto 2. ubi statui posse dari relationem transcendentem ad terminum, qui neque existat, neque possit existere, ex quo infertur relationem transcendentem non habere connexionem cum suo termino, id enim, quod potest existere sine existentia, & sine possibilitate aliis non potest dici cum illo connexum. Eandem conclusionem partem rursus confirmabo cum probem causam non connexam cum effectū, adhuc possibilis, ad illius existentiam transcendentem referri. Priorem partem videlicet omnem identitatem cum alia connexam ad illam transcendentem referri, sic probō. Quidquid per suammet entitatem est cum alia connexum nō potest intuituē cognosci sine illo extremo, cum quo est connexum, quia connexio, est proprium intrinsecum prædicatum, quo nequit sine extremo quidditatiuē cognosci, sicuti non potest vni quidditatiuē cognosci sine extremo, quod ex vi illius connectitur. Sed transcendentem referri ad aliud tantum dicit non posse sine illo quidditatiuē cognosci: ergo quidquid est cum alio connexum ad illud transcendentem referretur. Maiorē negabit nemo: minor constat ex dictis Punct. 1. ubi essentiam relationis transcendentalis explicui. Consequentia est legitima. Secundo: Causa creata connexa cum his effectibus possibilibus, quos producere potest, connexionem non habet cum possibilitate aliorum effectuum, quos producere nequit: ergo ex vi connexionis diuerso modo se habet respectu illorum effectuum possibilium, quos in se continet, ac respectu aliorum: ergo aliquem respectum transcendentem habet ad hos effectus possibiles, cum quibus connectitur, qui modus ille diuersus se habendi est respectu aliis quod est esse respectuum, seu ad aliud, & insuper est identificatus cum entitate, quæ dicitur respectiva, & transcendens illius prædicata essentialia, ac proinde nihil in illo potest desiderari, ut respectus transcendentalis dici possit. Eodem modo philosophandum esset de omnipotentia, si hæc esset connexa cum possibilitate effectuum, quia licet hæc connecteretur cum possibilitate omnium, qui modo sunt possibiles, & non modo aliquo speciali se haberet respectu vnius, quo non se haberet respectu reliquorum omnium, iam omnipotentia illa talis esset, ut repugnante homine deficeret, & modo non deficeret repugnante Hircoceruo, & similiter posita possibilitate Hircocerui repugnaret, & modo posita possibilitate hominis non repugnat. Insuper posita omnipotentia connexa cum effectibus possibilibus, hæc est bona consequentia. Existit hæc omnipotentia: ergo possibilis est homo, & tamen non est bona consequentia: existit omnipotentia: ergo possibilis est hircoceruus: ergo omnipotentia illa aliquid intrinsecū habet respectu creaturarum, quæ modo sunt possibiles, quas in se continet, quod non habet respectu entitatum, quæ repugnant, quas neque quatenus est ex se continet: ergo omnipotentia sic connexa per suam entitatem habet habitudinem aliquam cum creaturis possibilibus, per quam potest inferri iudicium de possibilitate creaturarum deductum ex existentia omnipotentie cū illis connexæ, quæ omnia arguunt non posse talem omnipotentiam cognosci non cognitis creaturis, cum quibus habet connexionem, & formaliter dicunt habitudinem intrinsecam, seu respectū transcendentem omnipotentie ad creaturas possibiles.

3 Rationes, quas adducunt Soar, & Fasol. ad probandum omnipotentiam connexam cum creaturis possibilibus non transcendentem ad illas referri, neque multum premunt, neque difficilè solvuntur. In primis gratis docet P. Soar. relationem transcendentem debere aliud respicere tanquam finem, quod si verum esset, neque causæ creatæ haberent relationem transcendentem ad effectus, quos in se virtualiter continent, quia non omnis causa respicit

Gg

respicit

tanquam finem omnem effectum, quem potest producere, quis enim dicit finem hominis esse possibilitatem, seu existentiam impulsus, quem potest lapidi imprimere. Secundò, Actio transcendentaliter refertur in principium adiuuum, passivum, & terminum, & non hæc omnia tanquam finem respicit. Tertiò: idem P. Soar. disp. 46. Metaph. sect. 2. n. 9. asserit rationem transcendentalem respicere aliud tanquam subiectum, vel obiectum, vel agens, vel finem: ergo de ratione relationis transcendentalis non est determinatè respicere aliud tanquam finem. Neque maiori fundamento dicit P. Fasol. relationem transcendentalem respicere aliud, ut suum perfectibile, quia effectus per actiones transeuntes producti nulla ratione perficiuntur principia creata, à quibus procedunt, & tamen terminant illorum transcendentalem respectum, ut fert communis opinio. Effectus producti per actiones transeuntes non perficere principia, à quibus procedunt, videtur per se notum, quid enim perfectionis homini adducit impulsus ab illo in lapide productus: Quod si dicas quemlibet effectum productum à causa creata, esse perfectionem extrinsecam causæ, à qua procedit, adde extrinsecè, & improprie effectus isti principia creata perficiunt, ut possit eodem modo dici huiusmodi effectus esse perfectiones extrinsecas principij increati, à quo procedunt.

4 His præmissis Sit PRIMA CONCLUSIO. Nulla virtus productiva creata potest intuitivè, & clarè cognosci, quin cognoscatur effectus virtualiter in illa contentus, siue hic sit impossibilis, siue possibilis existat. Ratio est, quia etiam si virtus causativa sit independens ab effectu secundum se nihilominus in se specialiter continet hunc effectum, & non alium: ergo, qui intuitivè virtutem hanc cognoscit, ignem, v. g. dicit ignis ex se est potens producere hos effectus, quicumque sint, quos ignis potest producere, & non alios: ergo ex vi huius cognitionis debet saltem apprehendere calorem, qui potest ab igne produci: implicat enim hoc iudicium: ignis est specialiter productivus caloris & non aliorum effectuum, quin apprehendatur. Rem explico. Pono virtutem productivam caloris in igne, & virtutem productivam frigiditatis in aqua sine aliqua connexion cum possibilitate effectuum, quos in se continet. Qui cognosceret has virtutes diceret: ignis quatenus est ex se est potens producere calorem, quem producit si ipse non implicet, & si forsan virtutem istam compareret cum frigiditate diceret, quantumvis ex se frigiditas non repugnet, non poterit illam ignis producere. Similiter, qui intuitivè penetrat aquæ naturam necessariò diceret: aqua quatenus est ex se, potens est producere frigiditatem, & illam producit si non repugnet, quod iudicium fieri nequit sine apprehensione frigiditatis: rursum si virtutem aquæ compareret cum calore diceret quantumvis ex se calor non repugnet non poterit illum aqua producere: ergo virtus creata, quæ tantum se potest ad certos & determinatos effectus extendere, & non ad omnes, specialiter ducit in cognitionem illorum effectuum, quos in se continet.

5 SECUNDA CONCLUSIO. Omnis virtus productiva creata dicitur habitudinem, seu respectum ad effectum, quem in se continet. Hæc conclusio rectè ex præcedenti inferitur, quia ut benè docet P. Didacus Ruiz disp. 5. de scientia, s. 2. relatio transcendentalis in eo consistit, quod aliqua res in genere substantiæ, vel alijs prædicamentis extra relationem non possit cognosci, nisi rem aliam in obliquo cognoscendo: sed nulla virtus creata potest cognosci, quin cognoscatur effectus in illa contentus: ergo ad illos transcendentales refertur. Secundò virtus productiva caloris cum igne identificata, etiam si independens sit à possibilitate caloris, tamen diverso modo se habet respectu caloris, quem etià implicat, quatenus est ex se, virtualiter continebit, quæ respectu frigiditatis, ut dicebam numero præcedenti: ergo ex se aliquid habet respectu caloris, quod non habet respectu frigiditatis, quod cum sit in ordine ad aliud respectum dici debet, & cum sit quid identificatum cum virtute ignis respectum transcendentalem purè appellatur.

6 TERTIA CONCLUSIO. Respectus transcendentalis causæ non est ad puram possibilitatem effectus existentia seclusa, sed ad ipsam formalissimam existentiam effectus. Probatur conclusio ex identitate possibilitatis cum existentia: ex qua inferitur non posse possibilitatem intrinsecam rei terminare respectum aliquem, quem existentia non terminet. Secundò efficacius: virtus productiva dicitur ordinem ad illud, quod dicitur virtualiter in illa contentum,

tanquam effectus in causa; sed id quod est contentum in virtute productiva tanquam effectus in causa est ipsa formalissima existentia rei: ergo virtus productiva ad formalissimam rei existentiam dicit respectum. Maior est certa, non enim cōtinetur: Minorem probō. Id continet virtus productiva virtualiter in se, quod extra se ponit, & quod attingit media causalitate, sed quod extra se ponit, & quod attingit media causalitate, imò & quod potest ponere extra se, & quod potest attingere media causalitate est formalissima effectus existentia, ut ultimò ad actum reducatur: ergo id, quod virtus productiva intra se virtualiter cōtinet est formalissima rei existentia, & non pura possibilitas, ut distincta ab existentia.

QUARTA CONCLUSIO. Respectus causarum non est ad aliquam rationem communem ab effectibus abstractam, sed ad ultimas differentias individuales cuiusque singularis effectus. Conclusionem hanc latè tradit Hurt. disp. 8. Physic. sect. 3. per quinque subsecutiones ubi plura tradit, quæ ad doctrinam conclusionis tradite spectant. Patet ergo rem ostendo. Relatio causæ est ad id, quod in se continet, & quod attingit media causalitate, & ponit extra se. Sed causa non in se continet, neque attingit media causalitate, aut ponit extra se rationem aliquam communem omnibus effectibus, sed singulos effectus in particulari cum sua ultima individuali differentia, quæ à causa producit: ergo non refertur transcendentaliter ad aliquam rationem communem: sed ad singulos effectus individualiter sumptos. Hæc est potissima, & formalissima huius conclusionis ratio, idem illi supersecedo, & alijs minus efficacibus parco, ne illius veritate omnino certam suspexit reddam. De obiectis potentiarum intentionalium hic agere nonnulli, quod alienum à causarum disputatione, potentia enim non est causa obiecti: sed actus respectus obiectum, ad quem individualiter sumptum refertur relatione transcendentali, sicuti ignis refertur ad calorem, relatio vero potentia ad obiectum non est immediata, sed medio actu, & ita rationem illam obiecti respicit potentia, quam respicit actus, medio quo potentia obiectum respicit, ex quo inferres potentiam intellectuum producentem intellectum individualem respicientem rationem individuum obiecti medio hoc actu respicere rationem individuum obiecti, & eandem potentiam producentem alium actum, qui respiciat rationem communem obiecti præcisam à differentia individuali medio illo actu respicere rationem communem præcisam à differentia individuali, quia respicientia potentia ad obiectum, non distinguitur à respicientia actus ad obiectum, sed respicientia, quæ habet actus per se ipsum tribuitur potentia, à qua producit, quæ immediatè, & per se obiectum non respicit, sed tantum quatenus producit actum respicientem obiectum. Neque respectus ille mediatus potentia ad obiectum est respectus causæ ad effectum, quia potentia respicit obiectum medio actu, qui non respicit obiectum relatione causæ ad effectum.

QUINTA CONCLUSIO. Effectus omnes transcendentales refertur ad causam primam, & ad alias secundas, à quibus procedunt. Ratio est: Quilibet effectus ex se habet capacitatem ad terminandam causalitatem procedentem à causa prima, & ab hac causa secunda, & non ab alia, & virtualiter continetur in causa prima, & in hac causa secunda, & non in alia, ex quo fit illi qui intuitivè penetrat effectum, & cognoscit hanc capacitatem terminandi causalitatem, & continentiam passivum effectuum in causis non posse effectus cognoscere sine habitudine, seu respectu ad causas, quas obliquè cognoscit, ut terminos illius habitudinis. Præcipua difficultas, quæ in hac materia poterat adduci petenda erat ex eo quod non possit dari realis relatio transcendentalis ad terminum non realem, & repugnantem, quam solui Punct. 2. ubi oppositum probavi.

§. II.

De causa increata.

DE omnipotentia difficilius potest in hac questione iudicium ferri, præcipuè iuxta principia tradita, ex quibus negatio connexionis negationem relationis non arguit. Autores citati Punct. 4. asserentes omnipotentiam non esse connexam cum effectuum possibilitate negant aliquam relationem transcendentalem dicere ad effectus, id huc ut possibiles, non ex alio capite, nisi quia relationem sine connexionem non admittunt. Ex his qui omnipotentiam connexam